

ลัทธิเซไค คิวเซเคียว: การเข้ามาและการแพร่หลายในประเทศไทย Sekai Kyuseikyo: Its presence and spread in Thailand

ศุภกานจน์ พงศ์ยี่หล้า
Suppakarn Pongyellar

ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900
Department of History, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand

ARTICLE INFO

Article history:

Received 14 September 2014

Received in revised form

22 April 2015

Accepted 18 May 2015

Keywords:

Jorei,

Sekai kyuseikyo,

Sekai kyuseikyo in Thailand

ABSTRACT

This study of “Sekai Kyuseikyo”, a new religious belief from Japan, focuses on the presence and factors of its spread in Thai society. Sekai Kyuseikyo, a functional religious belief adapted from Mahayana Buddhism, Shintoism, and general ethics, made its appearance in Thailand by introducing the belief into Thai society in accordance with situations, social, and cultural contexts in each period of time. It attempted to adjust to local cultures in order to gain acceptance from Thai society. On the other hand, it succeeded in keeping its Japanese style of practices, management, culture, and discipline.

In addition, the existence of Sekai Kyuseikyo in Thailand is in connection with socio-economic changes in both Thailand and Japan and the relationship between the two countries. Thai society opened up to the sect as an option for people living with socio-economic tension. As a result, up until now, Sekai Kyuseikyo has gained space in Thai society.

บทคัดย่อ

การศึกษาลัทธิความเชื่อทางศาสนาใหม่ของญี่ปุ่น "เซไค คิวเซเคียว" ในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเข้ามา การแพร่หลาย และเหตุปัจจัยการขยายตัวของลัทธินี้ในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่าการเข้ามาของลัทธิเซไค คิวเซเคียวในประเทศไทยซึ่งเป็นความเชื่อแนวศาสนาประยุกต์ระหว่างพุทธศาสนาเมฆายาน ชินโดกับหลักจริยธรรมสากล มีการดำเนินการเผยแพร่ให้สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมในแต่ละช่วงเวลาของสังคมไทย และพยายามปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมไทย ในขณะที่ยังมีอีกด้านหนึ่งก็พยายามคงไว้ซึ่งแบบแผนการปฏิบัติ การบริหารจัดการ และ

ประเพณีวัฒนธรรม ระเบียบวินัยที่เป็นลักษณะเฉพาะของญี่ปุ่นเอาไว้อย่างเหนียวแน่น

นอกจากนี้ การดำรงอยู่ของลัทธิเซไค คิวเซเคียวในประเทศไทยนั้น มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจทั้งของไทยและญี่ปุ่น และมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ส่วนสังคมไทยที่เปิดกว้างต่อการเข้ามาของความเชื่อเซไค คิวเซเคียวในฐานะที่เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้คนในสังคมไทยที่ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความตึงเครียดทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยเหตุนี้เซไค คิวเซเคียวจึงมีพื้นที่ในสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: โยเร เซไค คิวเซเคียว เซไค คิวเซเคียวในประเทศไทย

Corresponding author.

E-mail address: fsocskp@ku.ac.th

บทนำ

ลัทธิเซโค คิวเซเคียว หรือที่คนไทยรู้จักกันในชื่อ “โยเร” เป็นหนึ่งในความเชื่อทางศาสนาใหม่ที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างพุทธศาสนา มหายาน ชินโต และหลักจริยธรรมสากล ในปีพ.ศ. 2478 และพัฒนาขึ้นควบคู่กับการขยายตัวของสังคมเมือง และการประสบความสำเร็จในการเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ลัทธิเซโค คิวเซเคียวได้ขยายตัวต่อมาทั้งในประเทศญี่ปุ่นเอง และในต่างประเทศ สำหรับในประเทศไทยถือว่าเป็นศูนย์กลางอันดับสามของลัทธินี้ รองลงมาจากญี่ปุ่นและบราซิล

สำหรับการปรากฏตัวของเซโค คิวเซเคียวได้เข้ามาในประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่สองประมาณช่วงทศวรรษ 2510 โดยลัทธิเซโค คิวเซเคียว หรือการก่อตั้งองค์กรในประเทศไทยในนามของมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา ถือเป็นลัทธิความเชื่อใหม่ของญี่ปุ่นที่เข้ามาในประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าว และเป็นองค์กรที่แพร่หลายในประเทศไทยมากที่สุดองค์กรหนึ่ง จนถึงปัจจุบัน องค์กรนี้ได้ขยายสาขากระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศไทย อีกทั้งมีโรงเรียนเกษตรกรรมธรรมชาติและศูนย์เกษตรธรรมชาติที่บริหารโดยองค์กรอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลัทธิเซโค คิวเซเคียว รวมถึงลัทธิความเชื่อทางศาสนาจากญี่ปุ่นอื่นๆในประเทศไทยที่ผ่านมาเท่าที่ปรากฏได้แก่ งานของพิชัย (2539) ศึกษาเหตุปัจจัยที่ทำให้คนสุโขทัยยอมรับความเชื่อนี้และศึกษาวิเคราะห์พิธีกรรมต่างๆ ของเซโค คิวเซเคียว นอกจากนี้มีงานของรุ่งนภา (2541) ศึกษาในส่วนของกลุ่มเยาวชนเซโค คิวเซเคียว และไอลดา (2545) นำเสนอการเผยแพร่วัฒนธรรมเซโค คิวเซเคียวและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยเพื่อขยายสมาชิกเพิ่ม

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการเข้ามาและการแพร่หลายของลัทธิเซโค คิวเซเคียวโดยการเชื่อมโยงให้เห็นถึงบริบทต่างๆอันเป็นเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของเซโค คิวเซเคียวในประเทศไทยผ่านเอกสารต่างๆ และการ

สัมภาษณ์ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะช่วยให้สังคมไทยเข้าใจสถานะทางสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ดียิ่งขึ้น

เส้นทางของลัทธิเซโค คิวเซเคียวสู่ประเทศไทย

มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา องค์การศาสนาเซโค คิวเซเคียว สำนักงานประเทศไทยได้อธิบายความหมายของเซโค คิวเซเคียวไว้ว่า เซโค คิวเซเคียวคือ องค์การศาสนาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสวรรค์ให้เกิดขึ้นบนพื้นพิภพ หรือโลกที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ความยากจน การวิวาทบาดหมางกัน เป็นโลกในอุดมคติของมนุษยชาติ เป็นโลกของผู้มีความสุข เป็นโลกที่มีความเจริญทางวัฒนธรรมสูงสุด ด้วยการคิดค้นและส่งเสริมวัฒนธรรมทางศาสนารวมเข้ากันได้กับความเจริญทางวัตถุ โดยมีปรัชญาคือการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกให้รอดพ้นจากความทุกข์และการสร้างยุคพระศรีอาริยเมตไตรย (มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2554, หน้า 1-22) เซโค คิวเซเคียวมีพิธีกรรมหรือหลักปฏิบัติ 3 ประการคือ 1) การสักการะด้วยการสวดทำความเคารพพระศรีอาริยเมตไตรยและโมคิชิ โอคาเดะ หรือ เมซุซามะผู้ก่อตั้งลัทธิอย่างสม่ำเสมอและอธิษฐานขอความช่วยเหลือต่างๆ พร้อมกับไหว้แบบญี่ปุ่น และทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับ 2) การโยเร หรือ "การทำให้บริสุทธิ์ การขจัดความขุ่นมัวในจิตวิญญาณ" หรือ "purification" อันเป็นความเชื่อว่ามีพลังในการรักษา ช่วยขจัด “เมฆหมอก” แห่งความทุกข์ ความเจ็บปวด โดยใช้พลังของพระศรีอาริยเมตไตรยผ่านแสงทิพย์จากฝ่ามือของผู้ให้โยเรซึ่งแขวนพระรัศมีไปยังผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานทั้งกายและใจ โดยเชื่อว่าแสงทิพย์จะพุ่งผ่านฝ่ามือไปยังผู้นั้นและช่วยขจัดความขุ่นมัวในจิตใจ ทำให้ร่างกายแจ่มใส สุขภาพดีขึ้น มีการอ้างปาฏิหาริย์ของโยเรว่าเมื่อรับไปแล้ว ชะตาชีวิตจะดีขึ้น มีความสุขมากขึ้นเพราะได้รับความคุ้มครองจากพระและเมซุซามะ และเชื่อว่าโยเรยังสามารถป้องกันภัยอันตรายต่างๆได้ และ 3) การบำเพ็ญประโยชน์ คือการทำงานเป็นอาสา

สมัครเพื่อสร้างกุศลสำหรับตนเอง

หลังจากเซไค คิวเซเคียวได้ถือกำเนิดและแพร่หลายในญี่ปุ่นมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2425 องค์การศาสนาเซไค คิวเซเคียวสาขาจังหวัดโอกินาวาของญี่ปุ่นมีนโยบายเผยแผ่ความเชื่อนี้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นายคาซุโอะ วากูยามิ ศาสนาจารย์ผู้นำคณะตัวแทนตัดสินใจเดินทางมาเผยแผ่ในประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเดือนมกราคม พ.ศ. 2511 และขอให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่สู่ประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป เนื่องจากเชื่อว่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพและมีความพร้อมกว่าที่อื่น (มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2545, หน้า 12) ซึ่งคณะตัวแทนได้ตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงแก่กรรม

การเผยแผ่ความเชื่อเซไค คิวเซเคียวโดยคณะทำงานชาวญี่ปุ่นได้เริ่มต้นขึ้นโดยการเข้ามาทำความรู้จักพบปะพูดคุยและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับตัวแทนของศาสนาต่างๆ ในประเทศไทย (Richards, 1991, p. 165) เพื่ออธิบายให้เห็นว่าเซไค คิวเซเคียวเป็นศาสนาที่มุ่งพัฒนาทำให้จิตและกายของมนุษยชาติดีขึ้นและสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นในประเทศไทยหากชาวไทยยอมรับ และการพบปะกับบรรดาผู้นำศาสนาพุทธรวมไปถึงพวกข้าราชการของกรมศาสนาและการศึกษาต่างๆ และผู้นำพราหมณ์ และสานต่อความสัมพันธ์กับผู้นำและสถาบันระดับสูงของไทย (หนังสือพระราชทานเพลิงศพนางชुरु วากูยามิเป็นกรณีพิเศษ, 2540)

การเผยแผ่ศาสนาในช่วงแรกนั้นไม่คืบหน้ามากนักเนื่องจากมีปัญหาทางภาษา อีกทั้งหลักคำสอนยังไม่ได้มีการแปลเป็นภาษาไทย ทั้งนี้ในเริ่มแรกมีการเข้าไปตามโรงเรียนสอนภาษาญี่ปุ่น เพื่อทำความรู้จักกับนักเรียนไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นและให้คนเหล่านี้พาไปพบผู้ป่วยเพื่อให้ "โยเร" ซึ่งนายวากูยามิได้เริ่มใช้พิธีกรรม "โยเร" ให้กับผู้ที่สนใจ และผู้เป็นสมาชิกสามารถเป็นสื่อกลางของพลังนี้ได้ด้วยการปฏิบัติ "โยเร" นอกจากนี้ยังมีการขอความร่วมมือจากชาวญี่ปุ่นที่มาทำงานในประเทศไทยและนักเรียนเก่าญี่ปุ่นให้ช่วยเป็นล่าม แต่ระยะแรกนี้จำนวนสมาชิกเพิ่ม

ขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้นเพราะผู้รับโยเรเข้าใจว่ากิจกรรมการรักษาโรค และการเข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้เกิดจากความศรัทธาในหลักธรรมทางศาสนา ทำให้เมื่อรักษาเสร็จก็ไม่มาพบอีก (มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2539, หน้า 13-15)

การขยายจำนวนสมาชิกครั้งสำคัญเกิดขึ้นไม่นานหลังจากนั้น เมื่อมีคนไทยช่วยเป็นล่ามและเผยแผ่เองด้วยขณะเดียวกัน โรงเรียนเกษตรกรรมที่องค์กรได้ก่อตั้งขึ้นก็เป็นที่สนใจของคนชั้นสูงในสังคมไทยกลุ่มหนึ่ง (Richards, 1991, p. 166) และเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานเผยแผ่ศาสนาได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย จึงมีการจดทะเบียนกลุ่มขึ้นโดยใช้ชื่อมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนาในวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2513 ภายใต้การควบคุมของกระทรวงมหาดไทย โดยมีสำนักงานอยู่ที่ถนนสุรวงศ์ และต่อมาได้มีการแปลคำสอนเป็นภาษาไทยในการเผยแผ่ศาสนานั้นแต่นั้นมา ซึ่งขณะนั้นมีสมาชิกประมาณ 40 กว่าคน (หนังสือพระราชทานเพลิงศพนางชुरु วากูยามิเป็นกรณีพิเศษ, 2540, หน้า 30)

ในการเผยแผ่ศาสนานั้น นายคาซุโอะ วากูยามิได้เริ่มเผยแผ่รักษาอาการเจ็บป่วยด้วยวิธีการโยเรไปยังชุมชนสะพานควาย เนื่องจากในขณะนั้นถือเป็นชุมชนแออัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของกรุงเทพฯ รองจากชุมชนคลองเตย และทำให้ผู้รับโยเรเชื่อในหลักของปาฏิหาริย์โยเรว่าสามารถรักษาโรคได้ จึงเกิดการเผยแผ่โดยผู้เข้ารักษาเองแบบปากต่อปากและกระจายไปในวงกว้างยิ่งขึ้น และมีการแนะนำให้ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างๆ แต่ระยะนี้ถือว่ายังไม่ประสบความสำเร็จมากนักเพราะมีปัญหาเรื่องภาษาและการขาดการได้รับความศรัทธาจากผู้รับโยเร

ในปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนาได้ใช้วิธีการทางเกษตรกรรมชาติ ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมสำคัญของเซไค คิวเซเคียว (มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2530, หน้า 1) ในการขยายกิจกรรมและการเผยแผ่ศาสนาขององค์กรลงไปยังชนบท และตั้งศูนย์ฝึกอบรมพร้อมที่พักให้กับลูกหลานเกษตรกรในพื้นที่

อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ นั้นเพราะเห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกร และเห็นว่าจะเป็นประโยชน์กับมูลนิธิฯ หากมีการจัดการศึกษาด้านการเกษตรกรรมชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักคำสอนของโมคิชิ โอคาคะ ผู้ก่อตั้งองค์กรเซไก คิวเซเคียว ต่อมาศูนย์ได้พัฒนาเป็นโรงเรียนแนวเกษตรกรรมธรรมชาติระดับอาชีวศึกษา คือโรงเรียนเกษตรศูนย์ฝึกอาชีพะสงเคราะห์เชียงใหม่ตามคำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมกับการเผยแพร่ศาสนาที่จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาในปีพ.ศ. 2521 ศูนย์เซไก คิวเซเคียว ที่สร้างด้วยสถาปัตยกรรมทันสมัย เปิดโล่ง โปร่ง ก็ได้ตั้งขึ้นในกรุงเทพฯ ที่ ซอยสีฟ้า ถนนพหลโยธิน หลังจากนั้นมาสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระหว่างปีพ.ศ. 2521–2524 สมาชิกได้เพิ่มขึ้นถึงสี่เท่าตัว (หนังสือมาปนกิจศพอศาสตราจารย์มาชานาโอะ โอคุม่า, 2540, หน้า 1–2)

ในระหว่างนี้มีการสร้างศูนย์ระดับท้องถิ่นของมูลนิธิ (ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่าเคียวไก ในความหมายของภาษาไทยคือ โบสถ์หรือสถานปฏิบัติธรรม) ขึ้นในภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำปางและสุโขทัย และต่อมาในทศวรรษ 2520 ถึงต้นทศวรรษ 2530 หรือประมาณ 10–20 ปีหลังการเข้ามาเผยแพร่ครั้งแรก เซไก คิวเซเคียวได้ขยายพื้นที่ในการเผยแพร่ศาสนาไปยังบริเวณภาคกลางของประเทศไทย โดยมีสระบุรีเป็นศูนย์กลาง มีการตั้งศูนย์เกษตรกรรมชาติคิวเซ โรงเรียนอาชีวเกษตรสงเคราะห์ (โดยย้ายโรงเรียนมาจากเชียงใหม่) และศูนย์กลางสำนักงานใหญ่ ที่เรียกกันในหมู่สมาชิกว่าเซจิหรือดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ขึ้นที่ตำบลชำผักแพ้ว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรีในปีพ.ศ. 2531, 2532 และ 2534 ตามลำดับ¹ และมีพิธีเปิดหอไทเซในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2540 ต่อมาทาง

มูลนิธิได้ขยายตัวไปในพื้นที่ที่เป็นเมืองใหญ่จนครบทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยการบริหารแบ่งออกเป็น 16 สาขา 8 ศูนย์โยเร และ 36 จุดโยเร รวมทั้งสิ้น 60 หน่วย ทั้งนี้สมาชิกเป็นคนที่อยู่อาศัยในภาคกลางประมาณร้อยละ 40 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 40 และอีกร้อยละ 20 เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในภูมิภาคอื่นๆ (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่มูลนิธิบำเพ็ญประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 13 มิถุนายน 2557)

สำหรับจำนวนสมาชิกเซไก คิวเซเคียวในประเทศไทยปรากฏการเพิ่มจำนวนสมาชิกดังนี้

ตารางที่ 1 ประมาณการจำนวนสมาชิก

ปี	ประมาณการจำนวนสมาชิก (คน)
2518	250
2521	1,300
2524	8,000
2525	16,605
2533	70,000
2540	210,000
2545	390,000
2548	400,000
2557	600,000

ที่มา: รวบรวมจากการประมาณการใน Richards, 1991, p.169; Susumu, 1991, p. 113; หนังสือพระราชทานเพลิงศพ นายคาซุโอะ วากูมิ เป็นกรณีพิเศษ, 2549, หน้า 66–74 และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่มูลนิธิบำเพ็ญประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา วันที่ 13 มิถุนายน 2557.

1 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้จัดตั้งและเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตร (ปวช.) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2532 และใช้ชื่อว่าโรงเรียนอาชีวเกษตรสงเคราะห์สระบุรี โดยมีนางธารณี กฤดากร ณ อยุธยา ผู้บริหารโรงเรียนสมถวิลเป็นผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน ต่อมามีการปรับระดับโรงเรียนเป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวเกษตรสงเคราะห์สระบุรีอุปถัมภ์โดยมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนาโดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ และมีการสอนปรัชญาเซไก คิวเซเคียวควบคู่ไปกับการเรียนในสาขาวิชาที่เปิดสอน ได้แก่ สาขาเกษตร พืชศาสตร์ และสัตวบาล เป็นต้น

เซไค คิวเซเคียวภายใต้ความสัมพันธ์กับรัฐและบริบทของสภาพสังคมไทย

ดังกล่าวแล้วว่าเซไค คิวเซเคียวได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนาซึ่งเป็นองค์กรทางการกุศลจัดกิจกรรมเน้นทางด้านการเกษตร ศิลปะและการเผยแผ่ศาสนาควบคู่กันไป และแปลคำสอนเป็นภาษาไทย ต่อมากรมศาสนา กระทรวงมหาดไทยได้รับรองให้เป็นองค์กรศาสนาย่อยของศาสนาพุทธมหายาน นิกายคิวเซเคียว ในวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2519 และให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ และได้มีการย้ายสำนักงานจากถนนสุรวงศ์มาที่ซอยสีฟ้า ถนนพหลโยธิน ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่มาจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ที่ปรากฏในตราสารของมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนาจากกระทรวงมหาดไทย ปีพ.ศ. 2513 กำหนดไว้ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 87, ตอนที่ 116 (15 ธันวาคม 2513), หน้า 3536)

1) เพื่อบำรุงเผยแผ่พุทธศาสนา เช่น การส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมในประเทศไทย โดยจัดสรรเงินบำรุงสำนักเรียนพระปริยัติธรรมต่างๆ ตามมติคณะกรรมการ

2) เพื่อสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กยากจนในด้านการศึกษา เช่น ให้ทุนการศึกษาและรับเลี้ยงเด็กอนาถา

3) เพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เช่น อบรมฝึกฝนประชาชนให้รู้จักประกอบสัมมาอาชีพตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา

ทั้งนี้ มีคณะกรรมการแรกเริ่มก่อตั้งมูลนิธิจำนวน 4 คน ประกอบด้วยชาวญี่ปุ่น 3 คน และชาวไทย 1 คน ต่อมาคณะกรรมการมีจำนวนมากขึ้นเป็น 11 คน และมีการเพิ่มเป็นคนไทยเพิ่มขึ้นในสัดส่วนคนญี่ปุ่น 4 คนและคนไทย 7 คน และที่น่าสนใจคือคนไทยที่เป็นหรือเคยเป็นกรรมการหลายคนเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงหรือมีสถานะสูงในสังคมไทย (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 89, ตอนที่ 1 (11 มกราคม 2515), 85-86; ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 97, ตอนที่ 51 (1 เมษายน

2523), 958-959; ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 102 ตอนที่ 82 (25 มิถุนายน 2528), 2870-2871) ซึ่งหลายคนในที่นี้เป็นนักเรียนเก่าญี่ปุ่น หรือไม่ก็มีความสัมพันธ์กับพรรคชาติไทยซึ่งมีฐานการเมืองอยู่ที่จังหวัดสระบุรี นครราชสีมา ซึ่งเป็นที่ที่ทำให้สามารถหาที่ดินขนาดใหญ่กว่า 1,000 ไร่ ซึ่งแต่เดิมเป็นป่าที่ถูกถากถางบุกเบิกโดยรัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้เป็นนิคมเพื่อจัดสรรที่ดินรายละประมาณ 25 ไร่ให้เกษตรกรนอกพื้นที่เข้ามาทำกินและต่อมากลายเป็นพื้นที่เสื่อมโทรมทิ้งร้างจนทำให้มูลนิธิสามารถซื้อมาจัดสร้างสถานสักการะ โรงเรียนเกษตรกรรมธรรมชาติและศูนย์เกษตรขนาดใหญ่ได้

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเผยแผ่ความเชื่อทางศาสนาได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ในระยะแรกนี้ด้วยสังคมไทยอยู่ในช่วงของยุคสงครามเย็น ประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของค่ายโลกเสรีหวาดระแวงการแพร่หลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ ขณะเดียวกันสังคมไทยก็หวาดระแวงสงสัยในพฤติกรรมการเผยแผ่ของมูลนิธิ จนทำให้สื่อมวลชนประโคมข่าวในช่วงปีพ.ศ. 2517 ว่ามูลนิธิเป็นหน่วยงานสายลับจากญี่ปุ่นเพื่อมาสืบหาบ่อน้ำมัน (หนังสือพระราชทานเพลิงศพ นายคาซุโอะ วากูยามิ เป็นกรณีพิเศษ, 2549, หน้า 65-66) และไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของผลจากข่าวนี้อหรือไม่ก็ตาม ต่อมาก็ได้มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนจากกรมศาสนา และมีการตัดสินให้มูลนิธิ ถูกเพิกถอนใบอนุญาตการเผยแผ่ศาสนาในฐานะศาสนาพุทธมหายาน นิกายคิวเซเคียว เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 (ไทยรัฐ, 22 ธันวาคม 2527, หน้า 1-2)

จากเหตุดังกล่าว ส่งผลให้สถานะการดำเนินงานในลักษณะการเผยแผ่ศาสนาในฐานะองค์กรย่อยของศาสนาพุทธมหายานที่รับรองโดยกรมศาสนาถูกเปลี่ยนไปเป็นมูลนิธินิติบุคคล สังกัดกองเอกชนสัมพันธ์ สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการมาจนถึงปัจจุบัน

จากข้างต้น จะเห็นได้ว่าสถานะของเซไค คิวเซเคียวที่ได้รับการรับรองโดยรัฐบาลไทยนั้น แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา กล่าวคือ องค์กรนี้ได้รับการจดทะเบียน

เพื่อเผยแพร่ศาสนาและปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายครั้งแรกในปีพ.ศ. 2513 และได้เลื่อนฐานะเป็นศาสนาย่อยของศาสนาพุทธมหายาน นิกายคิเวเซียใน ปีพ.ศ. 2519 ซึ่งในสองช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่สังคมไทยอยู่ในสภาวะการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง และมีการแพร่หลายของลัทธิศาสนาต่างๆ ในชุมชนเมืองมากมาย ซึ่งเกิดจากความอ่อนแอในการควบคุมศาสนาจากส่วนกลางของมหาเถรสมาคม ทำให้ลัทธิศาสนาต่างๆ แพร่หลายได้กว้างขวางขึ้น (ผาสุก, 2542, หน้า 417) ทำให้องค์กรศาสนาเซไค คิเวเซียสามารถขอจดทะเบียนได้โดยสะดวก และมีการช่วยเหลือจากข้าราชการ ขณะเดียวกันกับที่องค์กรได้รับการรับรองเป็นนิกายหนึ่งของศาสนาพุทธมหายานนั้น เป็นช่วงที่ลัทธิคอมมิวนิสต์ขยายตัวอย่างมาก ซึ่งประเทศไทยได้มีการก่อตั้งหน่วยงานต่อต้านคอมมิวนิสต์โดยการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 ขณะเดียวกันกลุ่มต่างๆ ในระบบราชการและกองทัพไทยได้สนับสนุนขบวนการต่างๆ เพื่อฟื้นฟูความสำคัญของพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นพลังทางสังคมและการเมืองของฝ่ายอนุรักษ์นิยม มีขบวนการต่างๆ เกิดขึ้นและพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษ 2490–2500 รวมถึงการฟื้นฟูคัมภีร์โบราณ การอุทิศตนและการบูชาพระศรีอริยเมตไตรย อันสอดคล้องกับความเชื่อของเซไค คิเวเซียที่เข้ามาในประเทศไทยขณะนั้นพอดี (Reynolds, 1991, pp. 204–207; ผาสุก, 2542, หน้า 397) ด้วยเหตุนี้ กระแสความคิดที่มีความพยายามฟื้นฟูความสำคัญของพุทธศาสนาจึงสอดคล้องกับเซไค คิเวเซียที่อ้างว่าเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพุทธและมีความเชื่อในเรื่องพระศรีอริยเมตไตรย และไม่ยากที่เซไค คิเวเซีย จะได้รับการรับรองฐานะให้เป็นศาสนาย่อยพุทธมหายาน นิกายคิเวเซีย เพื่อร่วมเป็นพลังในการต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์ที่ประเทศไทยในขณะเวลานั้นมองว่าเป็นภัยร้ายต่อความมั่นคงของชาติ

อย่างไรก็ตาม การดำรงสถานะศาสนาย่อยของศาสนาพุทธมหายาน นิกายคิเวเซีย ขององค์กรศาสนาเซไค คิเวเซียสามารถรักษาไว้ได้เพียง 8 ปี และถูกเพิกถอนการรับรองในปีพ.ศ. 2527 โดยกรมศาสนา ซึ่งขณะ

นั้นอยู่ในสมัยรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ รัฐบาลสมัยนี้ได้เปลี่ยนการให้ยุทธวิธีการเอาชนะคอมมิวนิสต์ใหม่ ด้วยการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 เรื่องนโยบายการต่อสู้เพื่อชนะคอมมิวนิสต์ เพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนเข้าเป็นแนวร่วมหรือเข้าร่วมกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ อีกทั้งยังมีความต้องการรักษาเอกลักษณ์ไทยให้เป็นช่องทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง ด้วยการสร้างอุดมการณ์อย่างเป็นรูปธรรม (บุญชู, 2523, หน้า 181) แต่การดำเนินงานขององค์กรเซไค คิเวเซียถูกประโคมข่าวจากสื่อมวลชน ทำให้รัฐเพ่งเล็งเป็นพิเศษเมื่อมีการตั้งคณะกรรมการสอบแล้ว และเห็นว่าองค์กรศาสนาเซไค คิเวเซียไม่มีองค์กรประกอบดังที่กรมศาสนาได้แจ้งประกาศเพิกถอนไว้ เป็นเหตุให้สถานะขององค์กรศาสนาเซไค คิเวเซียถูกลดลงมาเป็น "มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา" ดังเดิม

3 ปีหลังจากถูกเพิกถอนการเป็นศาสนาย่อย มูลนิธิฯ ได้มีการปรับตัวโดยการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์การดำเนินงานในปีพ.ศ. 2530 (มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2545, หน้า 115) เมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์เริ่มแรกในปี 2513 มีการเปลี่ยนแปลงโดยการเพิ่มและให้ความสำคัญกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย และโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมเอกลักษณ์ไทยของรัฐบาลในขณะนั้น เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากรัฐและสังคมไทย ไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และการเผยแพร่ศาสนาสามารถดำเนินต่อไปได้

ในส่วนของเกษตรกรรมชาตินั้น กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับการดำเนินการโครงการหลวงของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยเช่นกัน โดยโครงการหลวงเป็นโครงการพัฒนาด้านการเกษตรอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการเกษตรจากการเสด็จประพาสเชียงใหม่ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2501 เป็นแนวทางเกษตรยั่งยืน ขีดหลักการธรรมชาติ ศึกษาการปลูกพืชแบบผสมผสานให้มีพืชหลายชนิดภายในฟาร์ม

ไม่นำอินทรียัตถ์ออกจากแปลง เพื่อปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ในการดำเนินงาน (ชนิดา, 2554, หน้า 2554; หม่อมเจ้าภิเศก, 2531) ด้วยเหตุนี้มูลนิธิซึ่งมีความเชื่ออยู่ก่อน จึงได้นำเอาแนวคิดนี้มาเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์การดำเนินงาน เพื่อให้มูลนิธิได้รับการยอมรับจากภาครัฐและสังคมไทย

การแพร่หลายของลัทธิเซไค คิวเซเกียวในประเทศไทย

ลักษณะโครงสร้างและการดำเนินงานขององค์กร

เซไค คิวเซเกียวในประเทศไทย หรือมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนาซึ่งดำเนินงานโดยอาศัยการบริหารจากสมาชิก (มูลนิธิบำเพ็ญประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2548, หน้า 85) มีลักษณะแบบแผนการปฏิบัติ การบริหารจัดการ ประเพณีและวัฒนธรรมและโครงสร้างขององค์กรรูปแบบเดียวกับองค์กรเซไค คิวเซเกียวในญี่ปุ่นและสาขาในประเทศอื่นๆ อาทิ มีโครงสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ที่สมาชิกทุกคนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเผยแพร่ความเชื่อขององค์กร ด้วยการจัดระบบเครือข่ายในการดูแลสมาชิกเป็นขั้นตอน กล่าวคือ การหาสมาชิกของเซไค คิวเซเกียวไทยมีการใช้ระบบโฮสะ (ทางองค์กรจะใช้ชื่อเรียกกิจกรรมหรือคำเฉพาะต่างๆเป็นภาษาญี่ปุ่น) หรือระบบเครือข่ายในการเผยแพร่หาสมาชิกเครือข่ายและดูแลสมาชิกโดยการจัดแบ่งลำดับชั้นความรับผิดชอบที่มีชื่อเรียกต่างกัน โดยองค์กรศาสนาจะจัดหาพนักงานเต็มเวลาในการทำหน้าที่เผยแพร่ศาสนา ซึ่งจะถูกส่งไปประจำสาขาต่างๆ และพนักงานเหล่านี้จะต้องหาลูกกลุ่มของตนเองเพื่อสร้างเครือข่ายกับสำนักงานใหญ่ (พิชัย, 2539)

ในส่วนของการจัดลำดับชั้นความรับผิดชอบที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปนั้น เกิดจากการที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่สำคัญขององค์กรซึ่งเรียกกันว่ากิจกรรมพระ (พระศรีอาริยเมตไตรย) ได้แก่ การขัมไป (สักการะ) การโยเร และการโฮชิ (บำเพ็ญประโยชน์) ด้วยการเป็นอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆ และเผยแพร่อย่างจริงจังและ

เคร่งครัดแตกต่างกัน หากสมาชิกคนใดปฏิบัติกิจกรรมพระในการเผยแพร่และสามารถชักนำบุคคลภายนอกให้เข้ามารับพระ (การเข้ารับการอบรมเป็นสมาชิกด้วยการรับเหรียญรูปพระรัศมีโดยสมาชิกต้องจ่ายค่าเหรียญ) ได้ตามเป้าหมายสม่ำเสมอ ทางองค์กรมูลนิธิก็จะอนุญาตให้สมาชิกคนนั้นเลื่อนชั้นเพื่อรับตำแหน่งที่สูงขึ้นและให้ภาระรับผิดชอบมากขึ้น โดยการเลื่อนขั้นนี้ไม่ได้มีผลตอบแทนเป็นเงิน แต่จะเชื่อกันว่าเป็นการเพิ่มกุศลของสมาชิกนั้นให้สูงขึ้น ในเรื่องความเชื่อที่สมาชิกทำกิจกรรมในการชักชวนคนให้เข้ามาเป็นสมาชิกอยู่เสมอจะเป็นการเพิ่มกุศลให้กับตนเองนั้น ทำให้เมื่อสมาชิกเข้าไปนับถือเซไค คิวเซเกียวแล้ว จะเร่งปฏิบัติกิจกรรมพระด้วยการพยายามหาสมาชิกเพิ่มให้ได้ตามเป้าหมายที่ที่เล็งในกลุ่มกำหนดไว้ ซึ่งส่วนใหญ่มีข้อกำหนดว่าสมาชิกควรจะปฏิบัติกิจกรรมเผยแพร่โยเรให้กับตนเองและบุคคลอื่นอย่างน้อยวันละ 3 คน และควรจะชักนำคนมารับพระซึ่งในแต่ละเดือนแต่ละสาขาก็มีเป้าหมายการหาจำนวนสมาชิกแตกต่างกันไป

ทั้งนี้นอกจากองค์กรเซไค คิวเซเกียวได้จัดระบบการดูแลสมาชิกและการหาสมาชิกใหม่อย่างต่อเนื่องแล้ว ทางองค์กรยังสามารถเข้าใจวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมและความต้องการมีบทบาทในสังคมหรือความต้องการมีส่วนร่วมในสังคมเป็นอย่างดี ด้วยการจัดวางระบบการแบ่งงานกันทำและการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบซึ่งเป็นการเข้าใจสังคมวิทยาการแสดงบทบาทของมนุษย์ด้วยการใช้ระบบโฮสะดังกล่าวข้างต้นในการขยายจำนวนสมาชิก ซึ่งเป็นการเข้าถึงจิตใจและธรรมชาติของมนุษย์อย่างดี จนทำให้การเผยแพร่ดำเนินไปอย่างแพร่หลายและจำนวนสมาชิกได้เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยองค์กรเองและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอื่นๆ เช่น การทำและส่งเสริมเกษตรกรรมโดยวิธีธรรมชาติหรือที่เรียกว่า เกษตรธรรมชาติคิวเซ การให้เปล่าทางการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาผ่านระบบโรงเรียนและการอบรมให้กับเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยไว้วางใจและรู้จักมูลนิธิในนามขององค์กรการกุศล กิจกรรมการเรียน

จัดดอกไม้แบบญี่ปุ่นที่เรียกว่าคาโดซังเงจิ การร่วมมือกับหน่วยงานรัฐเป็นอาสาสมัครติดตามผลผู้เลิกยาเสพติด (อสต.) และการกำหนดวันสำคัญและวันทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้เข้ากับสังคมไทย ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรเป็นที่รู้จักและยอมรับในสังคม เป็นต้น

ในการสร้างความศรัทธาให้กับสมาชิกและการเพิ่มสมาชิกนั้น มูลนิธิฯ ได้ดำเนินการก่อสร้างศูนย์กลางเซโค คิวเซเคียวในประเทศไทยขึ้นในปีพ.ศ. 2534 และฉลองเปิดหอไทยคิวเซในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2540 เพื่อให้ศูนย์กลางแห่งนี้เป็นสัญลักษณ์ของ “สวรรค์บนพื้นพิภพ” อีกแห่งหนึ่งในโลกที่จังหวัดสระบุรี โดยเน้นลักษณะสถาปัตยกรรมที่เรียบง่าย โอ้อวด สะอาดเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีสวน จำลองแม่น้ำ จัดพื้นที่ให้ลงตัวตามลักษณะภูมิสถาปัตย์ที่ให้ความรู้สึกสบาย “ศักดิ์สิทธิ์” ดังอยู่บนสวรรค์ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกับวัดในทางพุทธศาสนาทั่วไปของไทยที่มีสภาพแวดล้อมและสภาพสถาปัตยกรรมที่เสื่อมโทรมด้วยการต่อเติมสิ่งก่อสร้างที่ไม่ถูกต้อง หรือการปล่อยให้ไม้ผุผเนื่อยของอย่างไว้ระเบียบ (อภิญา, ม.ป.ป., หน้า 31; มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2539, หน้า 22) อีกทั้งในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2529-2535 วงการสงฆ์ของไทยยังปรากฏข่าวเรื่องอื้อฉาวเกี่ยวกับการทุจริตเครื่องราชอิสริยาภรณ์และการปลอมแปลงเอกสารเพื่อขอรับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อีกด้วย (อภิญา, ม.ป.ป., หน้า 55)

ส่วนอาคารสถานที่ของแต่ละสาขาแม้จะมีขนาดเล็กใหญ่ไม่เท่ากัน บางแห่งมีลักษณะเป็นอาคารร่มรื่น บางแห่งเป็นเพียงตึกแถวไม่กี่ห้อง แต่ได้มีการจัดวางการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบแยกออกเป็นพื้นที่ส่วนหน้าสำหรับแผนกต้อนรับ พื้นที่ทำกิจกรรม พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมไหว้พระธรรมิโกโยเร พื้นที่ครัว พื้นที่สำนักงาน เป็นต้น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สมาชิกแต่งกายสะอาด มีแบบฟอร์มสไตล์ญี่ปุ่นของสมาชิกที่มีความรับผิดชอบระดับหัวหน้าอีกด้วย

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่ามูลนิธิฯ เป็นองค์กรที่มีโครงสร้างการบริหารแบบสมัยใหม่ มีกระบวนการคัด

เลือกคนเข้าทำงาน มีการอบรม มีระบบพี่เลี้ยง มีการวางกลยุทธ์ในการเข้าหาชุมชน การเพิ่มขยายสมาชิก มีการจัดวางรูปแบบการปกครองดูแลซึ่งกันและกันตามลำดับชั้น ลดหลั่นแบบขั้นบันได การเลื่อนตำแหน่งจะพิจารณาจากการเสนอชื่อจากสมาชิกในกลุ่มด้วยกันเองหรือจากการเสนอชื่อของหัวหน้ากลุ่มย่อยก็ได้ ในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นถึงการให้โอกาสในการแสดงความเห็นหรือการให้อำนาจในการตัดสินใจของสมาชิกกลุ่มในระดับล่างด้วย

การดำเนินงานของมูลนิธิฯ เทียบได้กับการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจเอกชน กล่าวคือมีการจัดระบบการดำเนินงานเป็นขั้นๆ ของการรับคำสั่งหรือคำแนะนำให้ปฏิบัติตามระดับสูงสู่ระดับต่ำกว่า และสมาชิกแต่ละคนมีหน้าที่ปฏิบัติตามและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนให้เป็นไปตามนโยบายหรือเป้าหมายขององค์กร มีการจัดการประชุมทุกวัน ทุกสัปดาห์ และมีการประชุมใหญ่ทุกเดือนเพื่อรายงานการปฏิบัติงานหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนมีการปรึกษาหารือเรื่องต่างๆ ระหว่างกันหลังการประชุมเสร็จสิ้นแล้ว

นอกจากนี้ รูปแบบการจัดองค์กรได้มีการนำแบบของระบบสังคมญี่ปุ่นมาประยุกต์ใช้ คือระบบครอบครัวและชุมชน แนวปฏิบัติของสมาชิกองค์กรมีลักษณะคล้ายกับชีวิตของสมาชิกในครอบครัวที่ถูกควบคุมอย่างเข้มงวด (family pattern) และวัฒนธรรมของการรับผิดชอบและการทำงานหนัก (hard work ethic) สมาชิกมีหน้าที่และพันธะระหว่างกัน ตรวจสอบดูแลซึ่งกันและกันโดยที่ไม่จำเป็นต้องใกล้ชิดสนิทสนมกัน อย่างไรก็ตาม สำหรับองค์กรเซโค คิวเซเคียวนั้น มีความต่างจากระบบครอบครัวญี่ปุ่นคือ ผู้หญิงสามารถขึ้นมาเป็นผู้นำขององค์กรได้จนถึงระดับสูงสุดขององค์กร

หลักคำสอนที่เผยแพร่ในประเทศไทย

สำหรับคำสอนของเซโค คิวเซเคียวในประเทศไทย ทางมูลนิธิฯ ได้ใช้วิธีการรวบรวมและแปลปรัชญาคำสอน คำบรรยายของโมคิชิ โอคาตะเพื่อเผยแพร่แก่สมาชิก จำนวน 5 เล่มในชื่อชุดหนังสือ “ปรัชญาท่านเมซุซามะ รากฐานแห่งสวรรค์” นอกจากนี้มีหนังสือ 1 เล่ม

ชื่อ "น้ำพุแห่งดวงวิญญาณ" ซึ่งกล่าวไว้ในหนังสือว่าเป็นปรัชญาของนิโคซามะ ภรรยาโมคิชิ โอคาตะซึ่งเป็นผู้สืบทอดการนำต่อจากโมคิชิ โอคาตะ และหนังสือชื่อ "บันทึกความทรงจำเกี่ยวกับท่านเมซุซามะ" 2 เล่ม รวมเอกสารที่เผยแพร่เป็นภาษาไทยในรูปแบบหนังสือทั้งสิ้น 8 เล่มด้วยกัน โดยเนื้อหาในภาพรวมทั้งหมดให้ความสำคัญกับการอยู่กับโลกปัจจุบัน และอธิบายว่า "เซไก คิวเซเคียวคือ องค์การศาสนาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสวรรค์ให้เกิดขึ้นบนพื้นพิภพ ด้วยการคิดค้นและส่งเสริมให้วัฒนธรรมทางศาสนาเข้ากันได้กับความเจริญทางวัตถุ สวรรค์บนพื้นพิภพคือ โลกที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ความยากจน และการวิวาทบาดหมางกันโดยสิ้นเชิง เป็นโลกในอุดมคติอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ..." (มูลนิธิบำเพ็ญประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2553, หน้า 19)

เนื้อหาโดยภาพรวมของหนังสือ น้ำพุแห่งดวงวิญญาณ (มูลนิธิบำเพ็ญประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2553) มุ่งเน้นความสำคัญของการอธิษฐานต่อพระศรีอารยเมตไตรยเพื่อชำระล้างจิตใจให้บริสุทธิ์ เพื่อทำให้เกิดสันติสุขขึ้นในโลก เพื่อสร้างพลังในการจัดความทุกข์ทำให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงเชื่อว่า "โชคชะตาสามารถแก้ไขได้ด้วยความพยายามของมนุษย์...จะต้องตั้งความหวังใหม่และปฏิบัติตนเสียใหม่ โดยไม่ยอมจมปลักอยู่กับสิ่งทั้งหลายในอดีตที่ผ่านมาแล้ว" ในคำสอนมีการกล่าวถึงหนทางในการแสวงหาความสุข ความสำเร็จในชีวิต ปัญหาปัจจุบันของโลก นอกจากนี้คำสอนบางส่วนสื่อถึงความเป็นชาตินิยมญี่ปุ่น ศักยภาพของญี่ปุ่นในการช่วยเหลือมวลมนุษยชาติ ในการสร้างโลกในอุดมคติ

นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาคำสอนคล้ายการไถ่บาปของคริสต์ศาสนา การขอภัยต่อพระศรีอารยเมตไตรยต่อความผิดที่ได้กระทำไปแล้ว และการอธิษฐานสามารถชำระล้างบาปได้อีกทั้งมีการอธิบายให้เห็นว่าผู้ก่อตั้งศาสนาหรือเมซุซามะได้พยายามฝึกฝนตนเองอย่างไม่หยุดยั้งเพื่อการก่อสร้างโลกแห่งอุดมคติของพระศรีอารยเมตไตรย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างโลกที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ความยากจน และการวิวาทบาดหมางอย่างแท้จริง

ส่วนหนังสือปรัชญาท่านเมซุซามะ รากฐานแห่งสวรรค์ ซึ่งเป็นหนังสือรวบรวมคำสอนของเมซุซามะ ทั้งหมด 5 เล่ม ได้อธิบายเกี่ยวกับปรัชญาความคิดของผู้ก่อตั้งลัทธิความเชื่อนี้ไว้ ด้วยการกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเซไก คิวเซเคียวในการสร้างโลกให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ความยากจน และการวิวาทบาดหมาง พุดถึงความศรัทธา การสร้างศาสนาให้เป็นสากล การแก้ปัญหาการอัปชันด้วยการรู้จักบาปบุญคุณโทษ ปัญหาความเหลื่อมเหล่งทางการเมือง การขาดแคลนทางวัตถุ ความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม ปัญหาระเบียบวินัย การเปิดกว้างให้ศาสนิกได้สัมผัสกับศาสนาอื่น และการแก้ไขปัญหาด้วยการเข้าถึงพระศรีอารยเมตไตรย เป็นต้น (มูลนิธิบำเพ็ญประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา, 2553)

คำสอนยังกล่าวถึงพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติของสมาชิกด้วยได้แก่ ความสุภาพอ่อนโยน ความสงบเสถียร และความสะอาด และระบุนำสำหรับเงื่อนไขพื้นฐานในการสร้างบุคคลประเภทนี้จะต้องมีความศรัทธาเป็นหลัก และต้องทำโยเร นอกจากนี้มีการอธิบายเรื่องการบริจาค และการช่วยเหลือผู้อื่นว่าจะส่งผลดีต่อการรักษาความเจ็บป่วย มีโชคลาภ เจริญรุ่งเรืองและการอุทิศส่วนกุศลให้แก่วิญญาณบรรพบุรุษด้วย และหลักพื้นฐานสำคัญของคิวกะเคียวต้องสอดคล้องกับยุคสมัย โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบตายตัว โดยกล่าวว่าในทางปฏิบัติ การรับภาระเพื่อรักษารูปแบบอย่างตายตัวนั้น ไม่ได้เกิดผลประโยชน์อันใดเลย

คำสอนต่างๆที่บรรจุลงชุดหนังสือที่แปลออกมาเป็นภาษาไทยเหล่านี้ถูกนำมาอ้างอิงในวารสารของทางมูลนิธิและมีการนำมาใช้ในการอบรมให้กับบรรดาสมาชิก

สำหรับเนื้อหาสาระในจุลสารคิวกะเคียวประทีปและวารสารสวรรค์บนพื้นพิภพซึ่งเป็นวารสารรายเดือน ตีพิมพ์ตั้งแต่พุทธศักราช 2520 ถึงปัจจุบัน มียอดพิมพ์รวม 38,000-50,000 เล่มต่อเดือน และสมาชิกมักต้องใช้ในการนำไปเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดและทัศนะต่างๆ ทั้งขององค์กรเซไก คิวกะเคียวในประเทศไทยและสมาชิกผู้ศรัทธา โดยภายในวารสารจะประกอบด้วยคอลัมน์ต่างๆ ได้แก่ ปรัชญาเมซุซามะ คำกล่าวของคิวกะซามะ กิจกรรมเกษตรกรรมชาติ ภาพข่าว

กิจกรรม คำแปลทสวดมนต์และคำแปลบทเพลงจากภาษาญี่ปุ่น ประสบการณ์จากสมาชิก เป็นต้น ส่วนหนึ่งของเนื้อหาในวารสารจะสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างทัศนคติการอยู่ร่วมกับสังคมวัฒนธรรมไทยโดยหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง แสดงให้สังคมไทยเห็นว่าสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน อาทิ การใส่บทอาศิรวาทสถาบันพระมหากษัตริย์เนื่องในโอกาสต่างๆ การลงภาพข่าวการทำกิจกรรมถวายเงินสมทบทุนการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาแก่มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัยทุกปี และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในสังคมไทย เช่น ปัญหาหาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การปรับตัวเข้ากับสังคมวัฒนธรรมไทย การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และบริบทความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น

การเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมเศรษฐกิจไทยทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นกันมากขึ้น รายได้จากภาคเกษตรต่ำ อุตสาหกรรมขยายตัว ตลาดและแรงงานขยายตัวไม่หยุดยั้ง ผลของการพัฒนาจึงกลายเป็นการทิ้งชนบท คนหนุ่มสาวจำนวนมากอพยพเข้าเมืองในรูปของแรงงานราคาถูก (เอนก, 2538, หน้า 57) ส่งผลให้เกิดปัญหาการเติบโตของกรุงเทพมหานครและเมืองอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมามากมาย ขณะเดียวกันในแง่การขยายตัวของเซโตะ คิวเซเคียว จะเห็นได้ว่าเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงกลางทศวรรษ 2520 เพราะการขยายตัวของอุตสาหกรรม เทคโนโลยี การสื่อสาร และการเปิดกว้างรับและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับภายนอก โดยประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอันเกิดจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและบริการและการเพิ่มการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากญี่ปุ่นในระดับสูงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2528-2539 โดยคิดอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็น ร้อยละ 9.4 ต่อปี ส่งผลให้ชนชั้นกลางขยายตัวและมีแรงงานอิสระเกิดขึ้นมากมาย มีการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตและการบริโภคอย่างสิ้นเปลืองทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมและผลกระทบทางสังคมตามมา อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทาง

เศรษฐกิจเป็นหลักมายาวนาน ทำให้พื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายถึง 67 ล้านไร่ในช่วง 40 ปี จนเหลือพื้นที่ป่าในปัจจุบันเพียงร้อยละ 33 ของพื้นที่ประเทศ จนก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง และภัยธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดความอุดมสมบูรณ์ลง และต่อมาปีพ.ศ. 2540 เศรษฐกิจไทยหดตัวลงถึง ร้อยละ 1.9 และนำไปสู่วิกฤติเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นอีกช่วงเวลาหนึ่งที่กระตุ้นการขยายจำนวนสมาชิกให้เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น (ตารางที่ 1)

ขณะเดียวกันนั้นสังคมไทยได้พัฒนาเป็นลักษณะสังคมพหุลักษณะ (plural society) เกิดวิถีชีวิตแบบสังคมเมืองสมัยใหม่เนื่องมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อเนื่องต่อการเกิดกลุ่มอาชีพอิสระใหม่ๆ และการรับค่านิยมที่แตกต่างหลากหลายจากต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมต่อตนเองและโลกรอบข้าง รวมไปถึงความเชื่อทางศาสนา และการที่พุทธศาสนาของไทยมีสถานะและบทบาทเป็นศาสนาแห่งรัฐ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2445 เป็นรากฐานขององค์กร เป็นแนวการควบคุมการเรียนรู้ การสอบ ปฏิบัติสำหรับพระสงฆ์ทั่วประเทศ หลักความเชื่อทางพุทธศาสนาถูกนำมาใช้สนับสนุนระดับชั้นทางสังคมอันเกิดจากการสะสมบุญและบาปแตกต่างกัน ซึ่งใช้อธิบายความไม่เสมอภาคทางสังคม แต่จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจไทยอย่างรวดเร็วที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา คำอธิบายลักษณะนี้ไม่เพียงพอเนื่องจากมีลักษณะกีดกันคนธรรมดา อีกทั้งปฏิเสธการเลื่อนชั้นทางสังคมในชีวิตปัจจุบัน ขณะเดียวกันชนชั้นกลางที่ขยายตัวในเมืองอย่างรวดเร็วขึ้นเชื่อในพลังของการศึกษา การปรับปรุงตนเอง การสร้างความร่ำรวยและการมีส่วนร่วม ดังนั้นแนวปฏิบัติและปรัชญาของพุทธศาสนาที่เป็นอยู่ในสังคมไทยไม่เป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง จึงได้เกิดศาสนาแนวปฏิรูปโดยแสวงหารูปแบบและค่านิยมใหม่ๆ ขึ้นมาหรือกระทั่งเกิดการปรับตัวเปลี่ยนแปลงทางศาสนาเชิงรุกเพื่อตอบสนองความต้องการและรสนิยมทางจิตวิญญาณของคนเมือง และเพื่อความอยู่รอดของศาสนานั้นๆเอง (อภิญา, ม.ป.ป.)

สำหรับเนื้อหาที่มีการนำเสนออย่างสม่ำเสมอในวารสารเพื่อเป็นการเรียกความศรัทธาจากบรรดาสมาชิกและผู้อ่านอื่นๆ ซึ่งสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้ผู้คนต้องการที่พึ่งทางใจในการจัดการกับปัญหาและแสวงหาความสุข ซึ่งเซโ คิวเซเคียวได้พยายามเป็นส่วนหนึ่งที่ให้ความหวังกับสังคมไทย คือ คอแลมน์ที่สมาชิกถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเกี่ยวกับความเจ็บป่วย การเงิน การทะเลาะวิวาท ปัญหาครอบครัว การศึกษาเสพติด เป็นต้น และผ่านพ้นปัญหาเหล่านั้นมาได้ด้วยความเชื่อและการปฏิบัติตามแนวทางของเซโ คิวเซเคียว

นอกจากนี้ มิติความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นยังมีส่วนส่งผลต่อการแพร่หลายของเซโ คิวเซเคียวในประเทศไทย กล่าวคือความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมและการเรียนภาษาญี่ปุ่นที่ขยายตัวในวงกว้างขึ้น และการที่สังคมไทยได้รับผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่เป็นผลจากอิทธิพลที่สอดแทรกเข้ามาผ่านภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ ห้างสรรพสินค้า และสินค้าญี่ปุ่น ตลอดจนการกินอยู่ เซโ คิวเซเคียวนั้นได้พยายามใช้โอกาสนี้ในการขยายบทบาทเพื่อยกระดับศาสนาของตนเองให้เป็นศาสนาสากลหรือศาสนายุคโลกาภิวัตน์ (Inoue, 1999, p. 5) ซึ่งดูเหมือนจะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นที่มุ่งสร้างประเทศให้เป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมและรักสันติภาพในรูปแบบใหม่ควบคู่กับการสร้างพลังทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศแทนการเป็นมหาอำนาจทางการทหารเช่นก่อนสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุด การนำเอาเสนอห้ความเป็นญี่ปุ่นมาขายวิถีความเป็นญี่ปุ่นทั้งด้านวัฒนธรรม หลักการพื้นฐานในการดำรงอยู่ การทำให้โลกเห็นถึงการเป็นผู้รักสันติภาพเป็นสำคัญผ่านรัฐธรรมนูญที่ปฏิเสธสงคราม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะหลังจากญี่ปุ่นเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศและสามารถคลี่คลายปัญหาได้ด้วยแรงกดดันจากภาคประชาชนจนรัฐบาลต้องออกกฎหมายสิ่งแวดล้อมออกมาหลายฉบับและสามารถจัดการกับปัญหานี้ได้ในที่สุด ส่วนการเผยแพร่ความเชื่อเซโ คิวเซเคียวของภาคประชาชนญี่ปุ่นสู่โลกภายนอกก็ได้สัมพันธ์กับภาพลักษณ์นี้ของญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการแสดงตัวตนที่ดูทันสมัยและเป็นสากล เป็นการพยายามสร้างภาพลักษณ์ของญี่ปุ่นหลังสงคราม

สมัยและเป็นสากล เป็นการพยายามสร้างภาพลักษณ์ของญี่ปุ่นหลังสงคราม

แม้ว่าในทศวรรษ 2510 และในครึ่งหลังของทศวรรษ 2520 โดยเฉพาะในปีพ.ศ. 2526 และ 2527 จะมีการต่อต้านสินค้าญี่ปุ่นและอิทธิพลของญี่ปุ่นทางเศรษฐกิจในประเทศไทย นำโดยกลุ่มนิสิตนักศึกษา แต่รัฐบาลญี่ปุ่นกับภาคเอกชนญี่ปุ่นได้แก้ปัญหาด้วยการเพิ่มบทบาททางการค้า การลงทุนและการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของญี่ปุ่นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลจากข้อตกลงพลาซ่าที่ญี่ปุ่นถูกกดดันจากสหรัฐอเมริกาอันส่งผลให้ค่าเงินเยนปรับตัวสูงขึ้นปลายทศวรรษ 2520 ส่งผลให้ญี่ปุ่นต้องลดต้นทุนการผลิตและแสวงหาแหล่งลงทุนที่พร้อมด้วยตลาดและแหล่งวัตถุดิบซึ่งก็คือประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยในระบอบนั้นประเทศไทยเป็นเป้าหมายของการลงทุนเป็นอันดับสามรองจากอินโดนีเซียและสิงคโปร์ตามลำดับ ซึ่งความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจนี้ได้ส่งผลต่อการขยายตัวทางวัฒนธรรมและการขึ้นช่อวัฒนธรรมญี่ปุ่นในสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม การตั้งโรงงานของญี่ปุ่นในประเทศไทยและการจ้างงานชาวไทยมากขึ้นนั้นไม่ได้มีผลหรือเกี่ยวข้องกับการเพิ่มขึ้นของสมาชิกเซโ คิวเซเคียวในประเทศไทยที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับโรงงานของญี่ปุ่นเหล่านี้แต่อย่างใด

สรุป

การเข้ามาของลัทธิเซโ คิวเซเคียวในประเทศไทยเป็นการเข้ามาโดยการจงใจนำความเชื่อมาเผยแพร่และมีการวางแผนเป็นอย่างดีจากองค์กรหลักในประเทศญี่ปุ่น มีการดำเนินการเผยแพร่ให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมและบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย เป็นความเชื่อแนวศาสนาประยุกต์ ในขณะที่อีกด้านหนึ่งแม้เซโ คิวเซเคียวจะปรับตัวให้เข้ากับสังคมอื่นแต่ก็พยายามคงไว้ซึ่งแบบแผนการปฏิบัติ การบริหารจัดการ และประเพณีวัฒนธรรม ระเบียบวินัยที่เป็นลักษณะเฉพาะของญี่ปุ่นเอาไว้อย่างเหนียวแน่น เช่น การแบ่งวัฒนธรรมญี่ปุ่นในการ

สร้างความสัมพันธ์กับสมาชิก มีการใช้ภาษาญี่ปุ่นทับศัพท์มากมายดังกล่าวแล้ว ควบคู่กับการสอดแทรกวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย การจัดระเบียบวินัย การทำงานเป็นทีม และการจัดองค์กรแบบสายบังคับบัญชา (hierarchy) เพื่อให้สมาชิกชาวไทยเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมญี่ปุ่น ซึ่งจะเป็นการง่ายในการควบคุมดูแลให้อยู่ในระบบระเบียบขององค์กรที่ได้จัดวางไว้ อีกทั้งยังสะท้อนความเข้มแข็งของวัฒนธรรมองค์กรของญี่ปุ่นที่อยู่ในระบบมูลนิธิต่อมา โดยที่การปรับตัวต่อสังคมไทยโดยเฉพาะการเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมไทยนั้นเป็นเพียงส่วนเสริมให้สามารถตั้งมั่นอยู่ในสังคมไทยได้เท่านั้น

ส่วนสังคมไทยก็เปิดกว้างต่อการเข้ามาของความเชื่อเซโค คิวเซเคียวในฐานะที่เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้คนในสังคมไทยที่ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความตึงเครียดทางเศรษฐกิจและสังคม เพราะเซโค คิวเซเคียวสามารถดึงดูดผู้สนใจได้จากการมีรูปแบบการจัดกิจกรรมร่วมกันกับสมาชิกและสังคม การเสนอวิธีการแก้ปัญหาและการปฏิบัติต่อกันระหว่างเพื่อนมนุษย์ซึ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน พื้นฐาน เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่ม การรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน เป็นต้น อีกทั้งความเชื่อเรื่องแสงทิพย์และปาฏิหาริย์ยังสามารถช่วยเกื้อหนุนการจัดระเบียบทางสังคมในทางอ้อม ด้วยการช่วยลดหรือบรรเทาความตึงเครียดและความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของบรรดาสมาชิก ในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนา ไม่ได้มีพิธีกรรมการสักการะบูชามากมาย นอกจากนี้ เซโค คิวเซเคียวยังอ้างถึงการผสมผสานความเชื่อทางศาสนา (syncretic) สมาชิกสามารถนับถือศาสนาได้มากกว่าหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับความยืดหยุ่นของศาสนาพุทธนิกายเถรวาทที่มีความยืดหยุ่นต่อความเชื่อต่างๆ และด้วยเหตุนี้เซโค คิวเซเคียวจึงมีพื้นที่ในสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับการดำรงอยู่ของลัทธิเซโค คิวเซเคียวในประเทศไทยนั้น ยังมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจทั้งของไทยและญี่ปุ่น และมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น การเข้ามาใน

ประเทศไทยในต้นทศวรรษ 2500 ซึ่งให้เห็นว่าเป็นช่วงเวลา que ประเทศญี่ปุ่นมีความพร้อมทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ขณะเดียวกันการค้าการลงทุนในต่างประเทศก็มีปริมาณมากขึ้น ศาสนาใหม่ๆ รวมทั้งเซโค คิวเซเคียวสามารถระดมทุนจากสมาชิกในประเทศได้และนำเอาบางส่วนไปใช้ในการขยายสาขาของตนในต่างประเทศรวมทั้งประเทศไทย

นอกจากนี้การที่สังคมไทยไม่รู้สึกลึงการกดขี่รุกรานของลัทธิจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ยังเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้การเข้ามาของเซโค คิวเซเคียวไม่เผชิญกับการต่อต้าน อีกทั้งยังได้รับความร่วมมือจากชนชั้นนำของไทยอีกด้วย ขณะเดียวกัน ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม มีการเจริญเติบโตของเมือง และปัญหาสังคมที่ค่อยๆ เริ่มซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา ก็ได้สอดคล้องกับการที่เซโค คิวเซเคียวต้องการการสนับสนุนทางการเงินจากสมาชิกในรูปเงินบริจาคและอื่นๆ เพื่อขยายการดำเนินงานและกิจกรรม ขณะเดียวกันสมาชิกก็ต้องการการอุปถัมภ์เชิงจิตวิญญาณให้สามารถอยู่ในโลกทุนนิยมอย่างมีความหวัง อีกทั้งการได้ทำงานบำเพ็ญประโยชน์ทำให้สมาชิกรู้สึกว่าคุณค่า เพราะได้ทำประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ลัทธินี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนไทยกลุ่มหนึ่งในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- แจ้งความกระทรวงมหาดไทย เรื่องให้อำนาจจัดตั้งมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา. (2513, 15 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 87, ตอนที่ 116, หน้า 3536.
- แจ้งความกระทรวงมหาดไทย เรื่องจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงตราสารและกรรมการมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา. (2515, 11 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 89, ตอนที่ 1, หน้า 85-86.

- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง
กรรมการมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรม
ทางศาสนา. (2523, 1 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม
97, ตอนที่ 51, หน้า 958-959.
- แจ้งความกระทรวงมหาดไทย เรื่องจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง
กรรมการมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรม
ทางศาสนา. (2528, 25 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*.
เล่ม 102, ตอนที่ 82, หน้า 2870-2871.
- เจ้าหน้าที่มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรม
ทางศาสนา. *สัมภาษณ์*, 13 มิถุนายน 2557.
- ชนิดา ชิตบัณญัติย์. (2554). *โครงการอันเนื่องมาจากพระ
ราชดำริ: การสถาปนาอำนาจในพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญชู โรจนเสถียร. (2523). *จากยอดคอยู่ทำเนียบ นายกฯ
เปรม รัฐบาลใหม่*. กรุงเทพฯ: เบญจมมิตร.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2542). *เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัย
กรุงเทพฯ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง
เฮาส์.
- พิชัย วงศ์กลม. (2539). *ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระ
ศรีอริยโศก คิวเขเคียว: ศึกษากรณีศูนย์สุโขทัยเคียว
ไค ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยนเรศวร,
พิษณุโลก.
- ภิกษุเดช รัชนิ, หม่อมเจ้า. (2531). *พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว และ โครงการหลวง*. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์อักษรสัมพันธ์.
- มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา.
(2530). *คิวเขประทีป*. 10 (96).
- มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา.
(2539). *สวรรค์บนพื้นพิภพ*. 9 (97).
- มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา.
(2545). *สวรรค์บนพื้นพิภพ*. 15 (166).
- มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา.
(2548). *ปรัชญาท่านเมฆุขามะ รากฐานแห่งสวรรค์
เล่ม 4* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท ก.พล (1996)
จำกัด.
- มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา.
(2553ก). *น้ำพุแห่งดวงวิญญาณ* (พิมพ์ครั้งที่ 11).
กรุงเทพฯ: บริษัท ก.พล (1996) จำกัด.
- มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา.
(2553ข). *ปรัชญาท่านเมฆุขามะ รากฐานแห่งสวรรค์
เล่ม 1-5* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บริษัท ก.พล
(1996) จำกัด.
- มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา.
(2554). *ปรัชญาท่านเมฆุขามะ รากฐานแห่งสวรรค์
เล่ม 2* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บริษัท ก.พล (1996)
จำกัด.
- รุ่งนภา ค้างทอง. (2541). *การเกิดขึ้นและการคงอยู่ของ
กลุ่มเยาวชนเซโกเคียวเคียว* (สารนิพนธ์ปริญญาตรี).
มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ศึกษาถอนการรับรองลัทธิโยเร, *ไทยรัฐ*. 22 ธันวาคม
2527.
- หนังสือฌาปนกิจศพ ศาสนาจารย์มาฆาณาโอะ โอคุม่า.
(2540). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท. (พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ
ศาสนาจารย์มาฆาณาโอะ โอคุม่า ณ วัดไผ่ตัน
กรุงเทพมหานคร 30 มีนาคม 2540).
- หนังสือพระราชทานเพลิงศพ นางชูรุ วาคุกามิ เป็นกรณี
พิเศษ. (2540). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท. (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ นางชูรุ วาคุกามิ เป็นกรณีพิเศษ
ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร บางเขน
กรุงเทพมหานคร 25 พฤศจิกายน 2540).
- หนังสือพระราชทานเพลิงศพ นายคาซุโอะ วาคุกามิ เป็น
กรณีพิเศษ. (2549). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท. (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ นายคาซุโอะ วาคุกามิ เป็นกรณี
พิเศษ ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร บางเขน
กรุงเทพมหานคร 26 มีนาคม 2549).
- อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (ม.ป.ป.). *ศาสนทัศน์ของชุมชนเมือง
สมัยใหม่: ศึกษากรณีวัดพระธรรมกาย*. เชียงใหม่: ภาควิชา
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2538). *วิพากษ์สังคมไทย*.
กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

ไอลดา ทรัพย์สิน. (2545). *การปรับตัวของศาสนาใหม่
ญี่ปุ่นในการเผยแพร่ในต่างประเทศ: กรณีศึกษาเซไก
คิวกะเคียวในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท).
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

Inoue, N. (1999). Shinshuukyo no Genzai: Atarashii
Nami no Touraika? [New religion now: Arrival of
new waves?]. In S., Haruo (Ed.), *Gendai Nihon no
Shukyo Jijo [Religious Situation in Current Japan]*.
Tokyo, Japan: Bensei Shuppan.

Reynolds, C. J. (1991). *National identity and its defenders,
Thailand, 1939–1989*. Melbourne: Monash papers on
Southeast Asia No.25, Center of Southeast Asian
studies. Clayton, VIC, Australia: Monash University.

Richards, E. (1991). The development of Sekai Kyuseikyo
in Thailand. *Japanese Journal of Religious Studies*,
18 (2–3), 165–188.

Susumu, S. (1991). The expansion of Japan's new
religions into foreign cultures. *Japanese Journal of
Religious Studies*, 18 (2-3), 105–132.

Translated Thai References

Duangthong, R. (1998). *The establishment and the
presence of Sekai Kyuseikyo youth group* (Unpublished
bachelor's independent study). Silphakorn University,
Nakhon Pathom. [in Thai]

Fuangfusakul, A. (n.d.). *Religious views of modern urban
community: A study of Dhammakaya temple*.
Chiangmai, Thailand: Department of Sociology and
Anthropology, Faculty of Social Science, Chiang Mai
University. [in Thai]

Funeral Momory Book for Mr.Zuru Mazanao Okuma,
Phaitan Temple, Bangkok, 30 March, 1997. Bangkok:
n.p. [in Thai]

Funeral Momory Book for Mrs.Zuru Wakugami,
Prasrimahathat Temple, Bangkhen, Bangkok, 25

November, 1997. Bangkok: n.p. [in Thai]

Funeral Momory Book for Mr.Kazuo Wakugami,
Prasrimahathat Temple, Bangkhen, Bangkok, 26
March, 2006. Bangkok: n.p. [in Thai]

Laothammatas, A. (1995). *Criticism on Thai society*.
Bangkok, Thailand: The Social Science Association
of Thailand. [in Thai]

Ministry of Education revoked Jorei Cult. *Thairath*. 22
December, 1984. [in Thai]

Notice of Ministry of Interior on Authorizing the
Establishment of Sekai Kyuseikyo Foundation. (1970,
15 December). *The Royal Thai Government Gazette*.
Volume 87, Part 116, p. 3536. [in Thai]

Notice of Ministry of Interior on Registration of Sekai
Kyuseikyo Foundation's Document and Committee
Member Change. (1972, 11 January). *The Royal Thai
Government Gazette*. Volume 89, Part 1, pp. 85–86.
[in Thai]

Notice of Ministry of Interior on Registration of Change
of Sekai Kyuseikyo Foundation's Committee. (1980,
1 April). *The Royal Thai Government Gazette*.
Volume 97, Part 51, pp. 958–959. [in Thai]

Notice of Ministry of Interior on Registration of Change
of Sekai Kyuseikyo Foundation's Committee. (1985,
25 June). *The Royal Thai Government Gazette*.
Volume 102, Part 82, pp. 2870–2871. [in Thai]

Phongpaichit, P. (1999). *Political economy of Bangkok*
(2nd ed.). Bangkok, Thailand: O.S. Printinghouse. [in
Thai]

Ratchanee, P. H.S.H. (1988). *His Majesty the King and
the Royal Projects*. Bangkok, Thailand:
Aksornsamphan Publishing House. [in Thai]

Rotjanasathian, B. (1980). *From top hill to parliament
Prime Minister Prem the new government*. Bangkok,
Thailand: Benjamitr. [in Thai]

Sapsin, A. (2002). *Adaptation of Japanese new religion*

- propagating abroad: A study of Sekai Kyuseikyo in Thailand* (Unpublished master's thesis). Thammasat University, Bangkok. [in Thai]
- Sekai Kyuseikyo Foundation. (1987). *Kyuseipratheep* [Kyusei Light]. 10 (96), [in Thai]
- Sekai Kyuseikyo Foundation. (1996) *Sawan Bon Pheunphiphop* [Heaven on Earth]. 9 (97). [in Thai]
- Sekai Kyuseikyo Foundation. (2002) *Sawan Bon Pheunphiphop* [Heaven on Earth]. 15 (166). [in Thai]
- Sekai Kyuseikyo Foundation. (2005). *Pratya Tan Meisu Sama Raakthan Haeng Sawan* [Philosophy of Messiah Meishu-sama: Root of Heaven] Volume 4. (2nd ed.). Bangkok, Thailand: Kor Phol (1996) Co., Ltd. [in Thai]
- Sekai Kyuseikyo Foundation. (2010a). *Namphu haeng Duangwinyaan* [Fountain of Spirit] (11th ed.). Bangkok, Thailand: Kor Phol (1996) Co., Ltd. [in Thai]
- Sekai Kyuseikyo Foundation. (2010b). *Pratya Tan Meisu Sama Raakthan Haeng Sawan* [Philosophy of Messiah Meishu-sama: Root of Heaven] Volume 1–5 (11th ed.). Bangkok, Thailand: Kor Phol (1996) Co., Ltd. [in Thai]
- Sekai Kyuseikyo Foundation. (2011). *Pratya Tan Meisu Sama Raakthan Haeng Sawan* [Philosophy of Messiah Meishu-sama: Root of Heaven] Volume 2 (9th ed.). Bangkok, Thailand: Kor Phol (1996) Co., Ltd. [in Thai]
- Sekai Kyuseikyo Officer. *Interview*, 13 June 2014.
- Shitbundit, S. (2011). *The Royally-Initiated Projects: The Making of Royal Hegemony*. Bangkok, Thailand: Thammasat University. [in Thai]
- Wongklom, P. (1996). *Belief and ceremony relating to Sekai Kyuseikyo Maitreya: A Study of Sukhotai Kyokai Center, Tambon Banlum, Muang District, Sukhothai Province* (Unpublished master's thesis). Naresuan University, Phitsanulok . [in Thai]